

Oplæg ved foretræde for folketingets miljøudvalg 7/11 2013

Ved Mand&bil - Mikael K. Truelsen.

(Bemærk at oplægget er lavet til mundtlig fremførelse og derfor kan føles en kende underligt at læse på skrift)

Tak til miljøudvalget fordi I tager jer tid til at lytte til vores problemstilling, - det er vi meget glade for.

Jeg er her som repræsentant for netværket Mand&bil der organiserer godt og vel 30 små praktiske enkeltmandsvirksomheder. Man kender os som handyman, hus- have service, multiservice osv. Altså overvejende ufaglærte mænd i kassevogne med trailer og værktøj der drøner rundt og leverer praktisk service til private og små erhvervs-kunder.

Der er i Danmark ca. 10.000 enkeltmandsvirksomheder der som en slags moderne daglejere skaber deres levebrød på denne måde. Mand&bil er med sine 30 medlemmer den største organisering af denne type virksomheder og det fortæller ikke så lidt om branchen. Vi har statistisk set en meget dårlig indkomst, en meget dårlig overlevelsesgrad og altså en endnu dårligere organiseringsgrad. Pointen er at jeg indirekte også taler på vegne af denne relativt store men organisationsløse gruppe.

Når vi et par gange om året holder møde i netværket Mand&bil så er der et problem som netværksmedlemmerne igen og igen rejser. Det er en bestemt del af det affaldsgebyr der opkræves når vi bruger de lokale genbrugspladser og det er grunden til at vi er her i dag.

Lad mig slå fast at det ikke er gebyrbetaling i al almindelighed vi har noget i mod. Affaldsproducenten skal betale uanset om det er private eller erhverv. Vi deler også et ønske om at vi i Danmark sorterer mere og bedre. Men netop vores gruppe er kommet i klemme i denne proces.

Vores problem opstår når vi arbejder direkte for private kunder og særligt når oprydning er en del af vores service. Men lad mig for forståelsens skyld omskrive vores problem til en situation alle kan forholde sig til.

Fru Larsen brækker benet og beslutter sig for at bestille sine dagligvarer fra "Den rullende købmand". Hun får varerne leveret men bemærker at 560 kr. er underligt dyrt og kigger derfor på sin bon. Her finder hun at hun har købt varer for 350 kr. (fair nok), at der er 60 kr. i fragt (fair nok) og så finder hun et "fremskaffelsesgebyr" på 150 kr. Det forstår fru Larsen ikke så hun ringer til Den rullende købmand og spørger "hvorforskal jeg betale et fremskaffelsesgebyr?". Og "Den rullende købmand" svare: "det kan jeg simpelthen ikke forklare dig - men hvis du vil undgå det skal du selv hente dine varer, få din nabo til det eller bruge en sort leverandør. Du kan sågar bruge en vognmand med en 12 fods container men du kan bare ikke bruge mig - "Den rullende købmand" - hvis du vil slippe for at betale fremskaffelsesgebyret.

Omsat til vores problemstilling så kører jeg ud til fru Larsen og samler en kondicykel. Det tager én en kvart time plus kørsel i alt 440 kr. inkl. moms. På vejen ud spørger Fru Larsen om jeg vil tage den tomme papkasse fra kondicyklen med på genbrugspladsen. Det vil jeg selvfølgelig gerne og da jeg kører lige forbi stiger mit tidsforbrug ikke det gør til gengæld Fru Larsens regning. Den stiger med 35 % fordi Odense Kommune opkræver 150 kr. for mit besøg på genbrugspladsen. Det er en bortskaffelsesafgift der giver lige så lidt mening for fru Larsen som fremskaffelsesgebyret fra før. Hun har jo betalt for at bruge genbrugspladsen over skattebilletten og alle andre løsninger end den oplagt hvide handyman betaler ikke denne afgift.

Eller lad os tage Kim Brandbyge der sidder her. Han kører til Fru Hansen i Langeskov og hjælper hende med at tømme kælderen efter en vandskade. Men fordi han er erhvervskunde kan han ikke benytte genbrugspladsen i Langeskov fordi der har de ingen vægt. Han skal for hver trailerfuld køre godt 30 kilometer frem og tilbage til Nyborg og der skal han over vægten, læsse de første fraktioner af, på vægten igen læsse de næste fraktioner af, på vægten igen, - læste de næste fraktioner af, på vægten igen og læse de sidste fraktioner af og så skal han selvfølgelig betale afgift for de forskellige fraktioner.

I dette tilfælde skal Kim Brandbyge køre ekstra, betale ekstra og sorterer ekstra og fra et rationelt økonomisk synspunkt så er Fru Hansen næsten tvunget til at vælge en leverandør der ikke har firmalogo på bilen.

Problemet opstår i alle kommuner hvor man skal betale pr gang og Nyborg kommune er – stik imod hvad man skulle tro efter eksemplet om Kim Brandbyge - ikke den kommune hvor de kommunale regler er mest fjendtlige mod vores branche. Jeg kunne nævne Haderslev, Assens og mange andre men jeg vil ikke trætte jer med flere absurde eksempler.

Bundlinjen er at vi - en gruppe af Danmarks svageste selvstændige - er pålagt at opkræve en afgift som er helt meningsløs for kunderne (de har jo allerede betalt via skattebilletten) og som ikke bliver pålagt den gruppe grå og sorte leverandører som vi i det daglige meget konkret konkurrerer med.

Dette bortskaffelsesgebyr er derfor den rene gift for vores virksomheders overlevelse og rent ud sagt rokker irriterende i det daglige arbejde. Vi bliver fravalgt af mange kunder på denne detalje i affaldsbekendtgørelsen og derfor har vi prøvet at ændre det.

I første omgang har vi prøvet at ændre det kommunalt og jeg har efterhånden snakket med mange administrative og politiske ledere af miljø- og tekniske forvaltninger i sær i Syddanmark. Med resultatet er det samme: en massiv ulyst til at lave undtagelser i et regelsæt som kommunerne i forvejen kæmper med at finde en fair og simpel administration af. Nogle forstår godt vores problemstilling men man fornemmer også en tydelig ulyst for at rækker os en lillefinger fordi den som bekendt sider fast i hele armen.

Vi forstår godt at man ikke kan drive et samfund eller en kommune med millimeter retfærdighed. Pensionisten Fru Larsen fra før betaler jo også det samme for hendes adgang til genbrugspladsen

som en familiefar med tre børn der bygger om, selvom de ikke belaster genbrugspladsen lige meget. Men der må også være en kant og en vis rimelighed. Man kan ikke bare rette bager for smed selvom det er det nemmeste.

I mangel på kommunal velvilje har vi derfor forsøgt at hæve problemstillingen op på et lidt højere niveau. Vi har via Anette Wilhelmsen forelagt miljøministeren vores problemstillingen og ministeren svarede til vores store overraskelse i svar af 27 juni 2012 at der ikke er et problem. I de tilfælde hvor vi transporterer affald for private skal vi ikke betale gebyr hvis vi altså er tilmeldt transportørregisteret.

Miljøministeren sigter til den såkaldte "affaldstransportørordning" hvor man registrerer sig som affaldstransportør og herefter kan transporterer affald på vegne af andre. Det koster ca. 2500 kr. i oprettelse og ca. 1200 kr. i årlig afgift.

Disse udgifter er stadig urimelige men ligger i et leje som er næste håndterbare. Jeg/vi har derfor spurgt flere kommuner om hvordan dette i praksis skal administreres lokalt, men ingen af dem mener at kunne administrerer affaldsbekendtgørelsen efter ministerens anvisninger. De svare simpelthen bare nej. De står fast på at der ikke er lovhjemmel til at lade en servicevirksomhed aflevere affald på vegne af private på genbrugspladsen.

Selvom vi i juli 2013 har indbragt sagen for statsforvaltningen - og selvfølgelig forsat venter på svar – så mere jeg faktisk at kommunerne har en pointe. Ministerens fortolkning af affaldsbekendtgørelsen ville løse vores branches problem men juridisk forsøger ministeren at presse vores gruppe af virksomheder ind i en kategori hvor vi ikke automatisk passer ind. Og derfor forstår jeg godt at kommunerne med bekendtgørelsen i hånden afviser os på genbrugspladsen.

Vi er altså havnet i et udsigtsløst ingenmandsland mellem stat og kommune og vi søger i dag politisk opbakning til komme ud. Vi søger et politisk flertal som vil slå en streg i sandet eller måske bare en smule i bordet og sige ja, - det skal være muligt for de ca. 10.000 enkeltmandsvirksomheder der delvist lever af at levere praktisk service til private at benytte de lokale genbrugspladser som de privates forlængede arm – altså gebyrfrit.

Ja der er praktiske udfordringer ved dette fordi vores branche så at sige placerer sig i mellem de affaldstransporterende vognmænd og de affaldsproducerende håndværkere men det er ikke umuligt.

Måske er problemet at man i dag arbejder med en juridiske og nærmest filosofiske sondring mellem affaldsproducenten, affaldsindehaveren, affaldsdisponenten og affaldstransportøren som giver meget meget lidt mening i det virkelige liv. Når jeg fx har samlet kondicyklen har jeg så produceret papkassen som affald og kan jeg disponere over den eller kan jeg betragte mig selv som transportør. Eller ejer jeg hækaklipper når jeg har klippet hækken? Disse spørgsmål ligger meget langt fra den virkelighed vi og vores kunder befinder os i.

I praksis skulle man med fordel skelne mellem service og håndværk. Altså mellem reparation og vedligehold og ny- og tilbygning.

Man kunne låne inspiration fra forsikringsbranchens term "bonus pater familia". Altså kommer affaldet fra en opgave som en almindelig pligtbefyldende familiefar m/k kunne udføre eller kommer affaldet fra en faglært håndværkeropgave. Dette anerkender også at det handler lidt om størrelse. Skifter man en dør til 8.000 kr. så betyder det ikke så meget med 150 kr. til genbrugspladsen. Men klipper man en hæk til 600 kr. så betyder 150 kr. oven i en hel del.

Anerkender man vores problemstilling så er der løsningsmodeller som både give mening for de netværksmedlemmer jeg repræsenterer, for samfundet generelt, for vores branche som helhed og som samtidigt tager højde for at affaldsproducerende virksomheder skal betale for deres affald. Hvis nogen ønsker konkrete input står jeg til rådighed.

Afslutning

Mærsk der kommer med vores vare betaler ikke for at komme af med dem, den Danske bank der låner os pengene til vores vare betaler ikke for at komme af med dem, Bilka der sælger os varerne betaler ikke for at komme af med dem, containervognmanden bruger transportørrordningen og betaler derfor selvfølgelig heller ikke for at komme af med andre folks affald. Tilbage står at den eneste erhvervsgruppe der betaler for andres affald er den gruppe sårbare enkeltmandsvirksomheder der er den ansvarlige forbrugers oplagte alternativ til sort arbejde.

Vi leverer en service som består af almindelig reparation og vedligehold. Det er ofte små opgaver og derfor bliver affaldsgebyret en meget stor procentdel af den samlede regning og afgiften er helt og aldeles uforklarlig overfor den private kunde. Derfor kan vi ikke opkræve afgiften og derfor kender kommunen os som små-svindlere der snyder på vægten, køre hjem og tager den private bil før vi køre på genbrugspladsen, læsser haveaffald af hos en landmand, køre ind på vores sygesikringsbevis, får naboen til at aflevere kemaffald osv. Helt ærligt så er der ikke en eneste virksomhed i vores branche som ikke på en ugentlig basis bøjer loven og små-kriminaliserer sig selv. Men det er ikke fordi vi har dårligere moral end alle andre. Det er fordi vi er en organisationsløs gruppe som er blevet klemt i affaldsbekendtgørelsens udformning og mast helt i kommunernes praktiske administration.

Vi producerer ikke affald vi leverer en service. Hvis miljøudvalgets medlemmer ville overveje at hjælpe ministeren og kommunerne med at skabe en plads til os i affaldsbekendtgørelsens hånd og ånd så vil Kim Brandbyge og jeg tage tilbage til Fyn køre Fru Hansens stormnedlagte drivhus på genbrugspladsen – hvis hun altså ikke allerede har valgt en leverandør der ikke skal køre ekstra, sortere ekstra og betale ekstra. Tak for ordet.